

BAROMETER

GEBASEERD OP DE **ECONOMISCHE BAROMETER**, KWARTAALONDERZOEK ONDER LEDEN VAN KONINKLIJKE METAALUNIE NAAR DE ECONOMISCHE STAND VAN DE MKB-MAAKINDUSTRIE

ONDERNEMERS NOOIT EERDER ZO PESSIMISTISCH OVER INVULLEN VACATURES

GROEI ORDERPOSITIE NEEMT GESTAAG AF

Terwijl de binnenlandse orderpositie iets krimpt, lijken de vooruitzichten voor de export weer wat positiever. Alhoewel de werkgelegenheid iets is afgenomen, is de zoektocht naar vakmensen nog nooit zo moeilijk geweest. Er is een duidelijke trend dat de groei van de sector de afgelopen kwartalen langzaam afneemt. In het derde kwartaal van 2023 lijkt de afname zich enigszins te stabiliseren. Ondanks dat de binnenlandse orderpositie nog wat verder afneemt ten opzichte van het vorige kwartaal, verwacht de sector dat de export zich het komende kwartaal voorzichtig gaat herstellen. Dit zijn de belangrijkste uitkomsten van de Koninklijke Metaalunie Economische Barometer van de MKB-maakindustrie van het derde kwartaal van dit jaar.

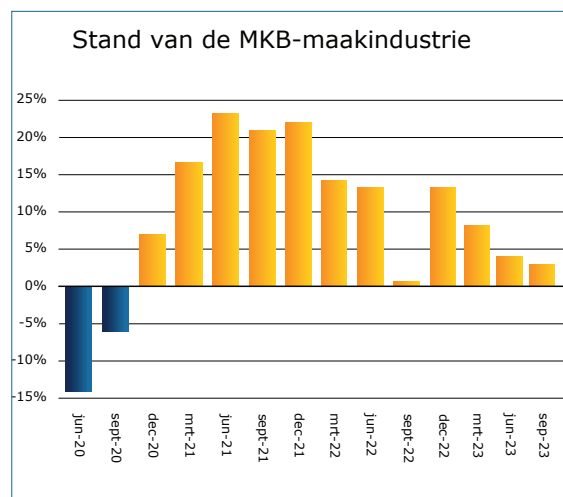
Wat verder opvalt in de recente cijfers, is dat bij een op de tien bedrijven er in het derde kwartaal minder mensen werkzaam zijn dan in het tweede kwartaal. Daar staat tegenover dat sinds het bestaan van de Economische Barometer ondernemers nog nooit zo pessi-

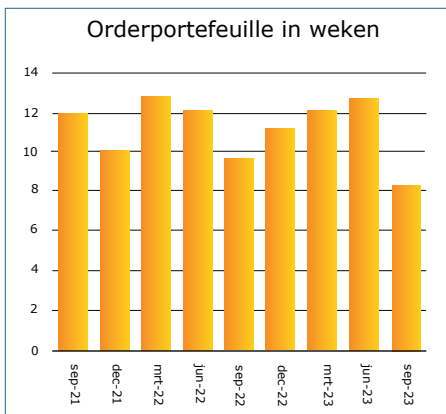
mistisch waren over het invullen van vacatures. Een sector die aanmerkelijk slechter presteert dan gemiddeld in de MKB-maakindustrie, is de metaalwarenssector. Maar ook de toeleveranciers aan de bouw zijn niet erg positief over het derde kwartaal, het kwartaal waar

natuurlijk de bouwvak in valt. Het meest positief dit kwartaal zijn de verspanende bedrijven.

Orderpositie binnenland

In het derde kwartaal is de binnenlandse orderpositie behoorlijk afgenomen ten opzichte van het tweede kwartaal. Een deel hiervan wordt jaarlijks veroorzaakt door het feit dat de zomervakantie in het derde kwartaal valt. Bij drie op de tien bedrijven

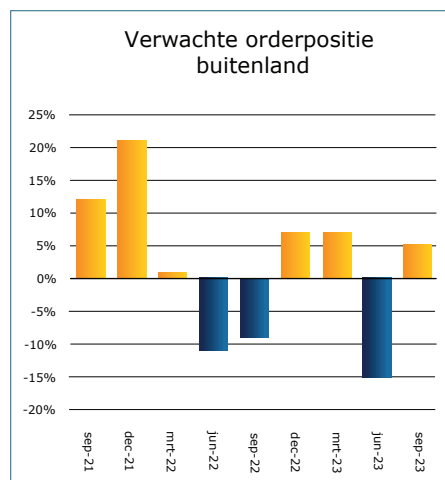
is de binnenlandse orderpositie afgenomen, terwijl deze bij 16% is toegenomen. Het derde kwartaal kent daarmee een krimp van de binnenlandse orderpositie van per saldo 15%. Voor alle sectoren geldt dat er meer respondenten zijn waarbij de orderpositie is afgenomen, dan er respondenten zijn waar deze is toegenomen. De sterkste afname is te zien bij de aan de bouw toeleverende bedrijven en de metaalwarenbedrijven.

Tegenover de afgenomen orderpositie staat de waardering van de orderpositie. Na een daling in het tweede kwartaal, is die in het derde kwartaal weer wat toegenomen. Nu geeft per saldo 15% van de bedrijven aan tevreden te zijn over de binnenlandse orderpositie, een kwartaal eerder was dat 8%. De verwachtingen ten aanzien van de ontwikkeling van de binnenlandse orderpositie voor het vierde kwartaal zijn niet heel geweldig. 15% van de geënquêteerden geeft aan een betere orderpositie voor het vierde kwartaal te verwachten, terwijl 25% van hen een verslechtering van de binnenlandse orderpositie verwacht, per saldo negatief 10%. Toeleveranciers aan de bouw en metaalwarenbedrijven zijn ook het minst po-

sitief in hun verwachtingen voor het komende kwartaal. Net als het vorige kwartaal zijn ook nu onder de onderhoudsbedrijven de meeste bedrijven die een beter volgend kwartaal verwachten. De gemiddelde orderportefeuille in weken is in de MKB-maakindustrie in het derde kwartaal relatief sterk gedaald van gemiddeld 12,7 naar 8,2. Dit gemiddelde van 8,2 weken ligt overigens maar een week onder het langjarig gemiddelde van 9,1 weken.

Orderpositie buitenland

Van de bedrijven die deelnamen aan de enquête, geeft 40% aan te exporteren. 7% van de exporterende bedrijven exporteert tot 10% van hun omzet en de overige 33% exporteert meer dan 10% van de omzet. Van de laatste categorie exporteurs is het exportaandeel van de omzet gemiddeld 33%. De ontwikkeling van de orderpositie buitenland is ook in het derde kwartaal van 2023 verder afgenomen. Van de exporterende bedrijven geeft 18% aan dat de exportportefeuille is toegenomen, terwijl een op de drie exporterende bedrijven aangeeft

dat deze het afgelopen kwartaal is afgenomen. Ondanks het teruglopen van de exportportefeuille het afgelopen anderhalf jaar, zijn er net zoveel ondernemers die positief oordeelden over de orderpositie dan er ondernemers zijn die deze als negatief beoordeelden.

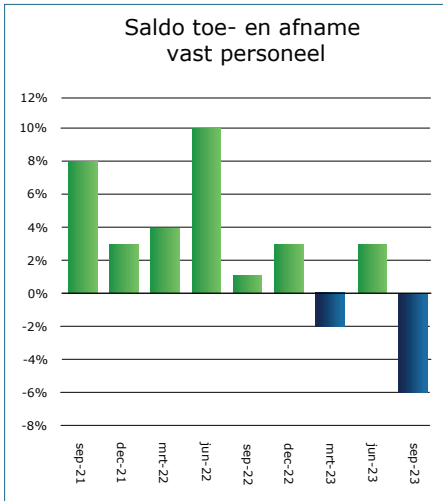
De verwachting voor de orderpositie buitenland voor het vierde kwartaal van dit jaar is wel positiever dan een kwartaal geleden. 27% van de exporterende bedrijven verwacht een groei van de orderpositie buitenland, terwijl 22% een krimp van de orderpositie verwacht. Per saldo geeft 5% aan groei te verwachten, terwijl dit een kwartaal eerder per saldo nog 15% krimp was.

Prijzen

Na turbulente prijsstijgingen tot en met het eerste kwartaal van dit jaar zijn de prijzen het afgelopen halfjaar gestabiliseerd. In de eerste helft van 2022 gaf per saldo meer dan 70% van de respondenten aan de prijzen te hebben verhoogd. In het derde kwartaal van 2023 heeft een kwart van de bedrijven de prijs verhoogd, tegenover 10% die de verkoopprijs heeft verlaagd. Onder de machinebouwers zijn relatief veel ondernemers die hun verkoopprijzen het afgelopen kwartaal hebben verhoogd.

Personeel

Bij de bedrijven die deelnamen aan deze Economische Barometer werken gemiddeld 21,5 medewerkers, bijna 20 vaste medewerkers en ongeveer 8% met een flexibel contract. Het afgelopen jaar schommelde de personele bezetting, nam dan weer wat af, en dan weer

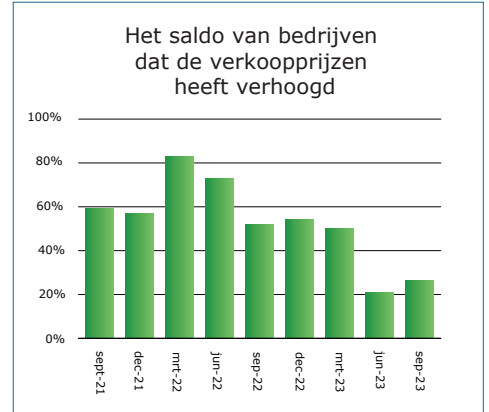
wat toe. In het derde kwartaal van 2023 krijgt het aandeel bedrijven met minder mensen in dienst wat duidelijker de overhand. Bij een op de tien bedrijven werken minder mensen met een vast contract dan een kwartaal eerder, terwijl 4% van de bedrijven juist aangeeft meer mensen in vaste dienst te hebben. Onder de machinebouwers en metaalwarenbedrijven zijn de meeste bedrijven waar de personeelssterkte het afgelopen kwartaal is afgenomen. De sterkste groei vond plaats bij de toeleveranciers voor de bouw.

Ondanks de afname van het personeel bij meer bedrijven blijft de vraag naar personeel onverminderd groot. Al meer dan een jaar geeft tenminste de helft van de respondenten aan vacatures te hebben. Afgezet tegen alle medewerkers hebben de respondenten gemiddeld voor bijna 5% van het totale personeelsbestand aan vacatures openstaan. De las- en constructiebedrijven en machinebouwers hebben de meeste vacatures openstaan.

Meer nog dan in voorgaande kwartalen denkt van de MKB-maakbedrijven nog maar 60% van de openstaande vacatures het komende halfjaar in te kunnen vullen. Dit is het laagste percentage sinds de start van de Economische Barometer! De verspanende bedrijven en machinebouwers verwachten ook dit kwartaal de grootste problemen bij het aantrekken van nieuw personeel.

Winstgevendheid

Het aantal bedrijven dat aangeeft winst te maken ligt al anderhalf jaar op hetzelfde niveau. Ruim 70% van de bedrijven geeft aan winst te maken, terwijl 7% aangeeft verlies te maken. De overige bedrijven draaien quitte. De ontwikkeling van het bedrijfsresultaat is ten opzichte van het eerste kwartaal afgenomen. In het tweede kwartaal van dit jaar was bij een kwart van de bedrijven het bedrijfsresultaat toegenomen, in het derde kwartaal van 2023 is dit afgenomen tot 15%. Op de vraag hoe de ondernemer het bedrijfsresultaat waardeert, wordt bijna hetzelfde gereageerd als een kwartaal geleden. Ruim een kwart van de respondenten geeft aan hierover tevreden te zijn, terwijl 13%

ontevreden is. Voor het vierde kwartaal van dit jaar verwacht de sector gemiddeld genomen eenzelfde bedrijfsresultaat als voor het derde kwartaal, 23% van de respondenten verwacht een beter resultaat, 24% slechter en 53% eenzelfde bedrijfsresultaat.

Investeringen in het machinepark

Op de vraag of de ondernemer het komende halfjaar verwacht te investeren in machines ten opzichte van het vorige halfjaar, geeft 38% aan minder te zullen investeren, 44% evenveel en 18% verwacht meer te gaan investeren. Deze uitkomst (per saldo negatief 20%) is negatiever dan een kwartaal eerder en ligt onder het langjarig gemiddelde van -15%. Onder de aan de bouw toeleverende bedrijven zijn de meeste respondenten die aangeven minder verwachten te gaan investeren.

